

45 LAT TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO ODDZIAŁ W ŁĘCZYCY (1977–2022)

Abstrakt

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie 45-letniej historii łęczyckiego oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego (TNP Oł). Podstawowym źródłem do historii TNP Oł są protokoły posiedzeń Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego w Łęczycy, znajdujące się w Archiwum TNP Oł oraz rękopiśmienne sprawozdania z działalności oddziału w latach 2014–2021, a także wydawane drukiem sprawozdania z działalności TNP w danym roku.

Słowa kluczowe: Towarzystwo Naukowe Płockie Oddział w Łęczycy, historia, 1977–2022

1. Zebranie założycielskie w 1977 r.

W roku 1975, w wyniku reformy administracyjnej powstało województwo płockie i Łęczycza znalazła się w jego granicach, na południowym krańcu, mimo że wcześniej z Płockiem nie była związana. Ambicją ówczesnego prezesa TNP dr. inż. Jakuba Chojnackiego było to, aby w każdym mieście nowego województwa działał oddział TNP. W rezultacie z inicjatywy prezesa TNP J. Chojnackiego oraz prezesa Towarzystwa Miłośników Ziemi Łęczyckiej Władysława Zarachowicza przy wsparciu łęczyckich działaczy kultury w końcu 1978 r. powstał Oddział TNP w Łęczycy¹.

Zebranie założycielskie Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego w Łęczycy odbyło się 8 grudnia 1977 r. w łęczyckim Domu Kultury. Uczestniczyli w nim: naczelnik miasta Łęczycy Józef Retkowski, mgr adw. Władysław Zarachowicz, doc. dr Tadeusz Gałamon, mgr inż. Adam Harasin, mgr inż. Jan Jandrowicz, lek. med. Zdzisław Jabłkowski, lek. med. Kazimierz Ladorudzki, lek. med. Tadeusz Ślubowski, Edward Kasprzycki, Mieczysław Libera, mgr Alicja Łosińska, mgr Roman Łudczak, mgr Jan Stefan Romek, mgr inż. Bolesław SolarSKI, mgr Edward Stańczyk, Mieczysław Cieniak oraz trzech przedstawicieli Zarządu TNP: prezes TNP dr inż. Jakub Chojnacki, sekretarz generalny mgr Franciszek Dorobek i członek Zarządu dr wet. Tadeusz Chrostowski. Przewodniczącym TNP Oł został Władysław Zarachowicz².

Pierwsze posiedzenie Zarządu TNP Oł odbyło się 21 grudnia 1977 r. w łęczyckim Domu Kultury. Na wniosek W. Zarachowicza na wiceprzewodniczącego

powołano Jana Jandrowicza, na sekretarza Grażynę Borowską, na skarbnika Alicję Łosińską, a na członka Zarządu Mieczysława Cieniaka. W takim składzie personalnym Zarządu rozpoczął swoją działalność łęczycki Oddział TNP³.

2. Siedziba Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy

Sprawą siedziby TNP Oł, którą miała zostać za- bytkowa posesja (pow. 239 m²) przy ówczesnej ulicy Waryńskiego⁴, zajęto się na posiedzeniu Zarządu TNP Oł w dniu 18 marca 1978 r. Posesja ta stanowiła własność Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego w Łęczycy. Uchwalono, że Zarząd TNP Oł zwróci się do Zarządu TNP w Płocku, o podjęcie uchwały w przedmiocie nabycia na siedzibę TNP Oł nieruchomości przy ul. Waryńskiego 6⁵. W dniu 3 czerwca 1978 r. na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu TNP Oł postanowiono przygotować dokumentację techniczną na przeprowadzenie kapitalnego remontu tegoż budynku. Opracowania dokumentacji miał się podjąć w czynie społecznym inż. architekt Henryk Jaworowski z Politechniki Łódzkiej⁶. Ostatecznie budynek przy ul. Waryńskiego 6, TNP nabył dla Oddziału w Łęczycy we wrześniu 1978 r.⁷ Chociaż łęczycki architekt miejski nie zgodził się na remont kamienicy i zaadaptowanie jej na potrzeby TNP, konserwator wojewódzki w Płocku wydał na to zgodę⁸.

W dniu 8 czerwca 1992 r. odbyło się, z udziałem władz TNP na czele z prezesem dr. inż. Jakubem

¹ Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018, s. 117.

² Archiwum Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy (dalej: ATNP Oł). Księga Protokołów Posiedzeń Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego w Łęczycy (dalej: KPP Oł), nr 1-4; Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 1977 r.

³ ATNP Oł, KPP Oł, nr 1; Protokół 2/77, s. 5.

⁴ Współcześnie ul. Poznańska 6.

⁵ ATNP Oł, KPP Oł, nr 1; Protokół 3/78, s. 6-7.

⁶ ATNP Oł, Protokół 5/78, s. 15, 17.

⁷ Ibidem, s. 27.

⁸ ATNP Oł, Protokół 8/78, s. 31; Protokół 6/79, s. 42-43.

Chojnackim, uroczyste otwarcie sali konferencyjnej TNP Oł w nowej siedzibie Towarzystwa. Prezes J. Chojnacki wygłosił okolicznościowe przemówienie. Dyrektor Muzeum w Łęczycy Krzysztof Gowin wygłosił odczyt o Komitecie Obywatelskim w Łęczycy w 1918 r. Otwarcia towarzyszyła wystawa fotografii dawnej Łęczycy przygotowana przez Zdzisława Kowalczyka i Krzysztofa Gowina⁹.

Jesienią 1980 r. wiceprzewodniczący TNP Oł J. Jandrowicz, zaproponował sprzedaż budynku TNP przy ul. Waryńskiego i udostępnienie na potrzeby Towarzystwa pomieszczeń zajmowanych przez Naczelną Organizację Techniczną przy łęczyckich Zakładach Górniczych (ŁZG). Choć motywował to ówczesną trudną sytuacją gospodarczą kraju to prezes TNP J. Chojnacki nie wyraził na to zgody¹⁰. W listopadzie 1989 r. zakończyły się ostatecznie prace remontowo-montażowe w siedzibie TNP Oł¹¹.

Na początku 1990 r. TNP Oł wynajęło Muzeum w Łęczycy na 10 lat pomieszczenia na parterze i II piętrze (2/3 budynku), zatrzymując dla oddziału lokale I piętra wraz z salą konferencyjną¹². W budynku TNP Oł udostępniono bezpłatnie pomieszczenia Związkowi Kombatantów i Byłych Więźniów Politycznych oraz TMZł¹³.

W 2009 r. TNP sprzedało kamienicę przy ul. Poznańskiej 6 w Łęczycy. Tym samym miejscowy oddział Towarzystwa stracił swoją dotychczasową siedzibę. Pomieszczenia na potrzeby TNP Oł wynajął wówczas oddział łęczycki od Archiwum Państwowego w Płocku Oddział w Łęczycy (APP Oł)¹⁴.

22 lipca 2016 r. APP rozwiązało umowę z TNP w sprawie najmu lokalu APP Oł dla TNP Oł, który musiał ponownie szukać dla siebie nowej siedziby. Decyzja APP spowodowała m.in. to, że zabrakło również miejsca na bibliotekę Oddziału TNP, dlatego też Oddział zmuszony był rozdać część swojego księgozbioru. Ostatecznie jednak decyzją burmistrza Krzysztofa Lipińskiego z 28 października tegoż roku, księgozbiór TNP Oł miał być przechowywany przez dyrektora Jednostki Budżetowej Zielen Miejska¹⁵. Od tej pory Towarzystwo nie ma swojej siedziby, korzysta z pomieszczeń różnych miejskich instytucji:

⁹ ATNP Oł, Protokół 2/92, s. 174-175.

¹⁰ ATNP Oł, Protokół 5/80, s. 57.

¹¹ ATNP Oł, Protokół 6/1989, s. 143.

¹² T. Stolarczyk, *Zarachowicz Władysław (1913–1992)*, [w:] *Ludzie TNP. Słownik biograficzny (1820–2020)*, red. M. Kamińska, Płock 2019, s. 216.

¹³ ATNP Oł, Protokół 5/90, s. 158.

¹⁴ ATNP Oł, Protokół 12 listopada 2009, s. 137.

¹⁵ ATNP Oł, Działalność Oddziału TNP w Łęczycy w 2016 r., s. 2; List dyrektora Archiwum Państwowego w Płocku z dnia 22 lipca 2016 r.

Ratusza, Muzeum, ale przede wszystkim z Archiwum Państwowego w Płocku Oddział w Łęczycy.

3. Władze i działalność łęczyckiego Oddziału TNP

Na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu TNP Oł 3 czerwca 1978 r. podjęto decyzję o współpracy z Towarzystwem Miłośników Ziemi Łęczyckiej (TMZł), Muzeum w Łęczycy oraz z innymi stowarzyszeniami i instytucjami w Łęczycy¹⁶. Przewodniczący TNP Oł poinformował wówczas o wstąpieniu do Towarzystwa w ostatnim czasie kilkunastu naukowców z Łodzi¹⁷. Podjęto wówczas decyzję o powiększeniu liczby członków Zarządu TNP Oł z 5 do 7 osób. W wyniku przeprowadzonych wyborów uzupełniających poszerzono skład Zarządu o prof. dr. hab. Andrzeja Abramowicza, który został na posiedzeniu Zarządu TNP Oł w dniu 23 października 1978 r. wybrany na drugiego wiceprzewodniczącego i doc. dr. hab. Tadeusza Gałamona, który został członkiem Zarządu TNP Oł ds. kontaktów ze środowiskiem łódzkim¹⁸.

Na posiedzeniu Zarządu TNP Oł 7 listopada 1986 r. funkcję sekretarza oddziału, w miejsce mgr Grażyny Borowskiej, powierzono mgr. inż. Stanisławowi Pawlakowi¹⁹. Na posiedzeniu Zarządu TNP Oł 19 grudnia 1990 r. W. Zarachowicz poinformował o zamiarze rezygnacji z funkcji przewodniczącego ze względu na wiek 73 lat oraz podjęcia się opracowania do monografii Łęczycy rozdziału poświęconego miastu w okresie okupacji hitlerowskiej²⁰. Na Walnym Zebraniu TNP Oł 15 stycznia 1991 r. nowym przewodniczącym został Bolesław Solarzski, I wiceprzewodniczącym Mirosław Pisarkiewicz, II wiceprzewodniczącym Krzysztof Gowin, sekretarzem ponownie Stanisław Pawlak, skarbnikiem Alicja Łosińska²¹.

3 stycznia 1994 r., na posiedzeniu Zarządu TNP Oł, postanowiono uzupełnić skład TNP Oł o historyka mgr. Krzysztofa Kwiatkowskiego, polonistkę mgr Marię Sęczkowską, dyrektora Muzeum w Łęczycy mgr Annę Dłużewską-Sobczak, w związku ze skreśleniem z listy członków p. Chmielowskiej i p. Szafińskiego²².

19 lutego 1996 r. na posiedzeniu Zarządu TNP Oł podjęto decyzję, że w skład powołanego 6 grudnia 1995 r. Zespołu ds. Ochrony Zabytków Łęczycy pod przewodnictwem Mirosława Pisarkiewicza mieli wejść z ramienia TMZł Otylia Kokocińska i Halina Misztal. Postanowiono również, że przedstawiciele obydwu

¹⁶ ATNP Oł, Protokół 5/78, s. 14, 23.

¹⁷ *Ibidem*, s. 21.

¹⁸ *Ibidem*, s. 23; Protokół 8/78, s. 30.

¹⁹ ATNP Oł, Protokół 3/86, s. 94.

²⁰ ATNP Oł, Protokół 5/90, s. 158.

²¹ ATNP Oł, Protokół 1/91, s. 163.

²² ATNP Oł, Protokół 1/94, s. 187.

Posiedzenie Zarządu TNP Oł w dniu 19 grudnia 1990 r. Na zdjęciu od lewej: Władysław Zarachowicz, Stefan Zazoniuk, Stanisław Pawlak, Jan Jandrowicz, Bolesław Solarski, Henryk Wójcik, Apolonia Prasnowska, na dole od lewej: Mirosław Pisarkiewicz, Alicja łośińska, Krzysztof Gowin, Jakub Chojnacki – prezes TNP. Fot. Przemysław Marynowski

Towarzystw przeprowadzą zbiórkę pieniężną na renowację zabytkowych nagrobków na cmentarzu i utworzenie lapidarium²³.

W 1998 r. ukonstytuował się nowy Zarząd: Bolesław Solarski – przewodniczący, Henryk Wójcik – I zastępca przewodniczącego, Stefan Zazoniuk (do 2000), Mirosław Pisarkiewicz (od 2000) – II zastępca przewodniczącego, Maria Sęczkowska – sekretarz, Alicja łośińska – skarbnik, Apolonia Prasnowska, Mirosława Żydek i Hanna Pawłowska – członkinie Zarządu²⁴.

14 grudnia 2006 r. na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym TNP Oł wybrano nowy Zarząd w składzie: B. Solarski – przewodniczący, A. łośińska – skarbnik, M. Sęczkowska – sekretarz, A. Prasnowska i H. Wójcik – członkowie Zarządu (nowy Statut TNP przewidywał tylko 5 członków Zarządu). Na posiedzeniu Zarządu TNP Oł 5 lutego 2010 r. uzupełniono jego skład o M. Żydek, która zastąpiła zmarłą A. Prasnowską²⁵. Po raz pierwszy powołano również Komisję Wydawniczą w składzie: M. Żydek – przewodnicząca, S. Pawlak, T. Stolarczyk – członkowie. Komisję poszerzono w dniu 4 marca 2009 r. o L. Sztompkę²⁶.

W czasie zebrania sprawozdawczo-wyborczego 26 stycznia 2011 r. powołano nowy Zarząd TNP Oł

w składzie B. Solarski – przewodniczący, M. Sęczkowska – sekretarz, A. łośińska – skarbnik, M. Żydek oraz H. Wójcik – członkowie Zarządu. Komisję Wydawniczą tworzyli: L. Sztompka – przewodnicząca²⁷, S. Pawlak, T. Stolarczyk – członkowie Komisji. W dniu 29 czerwca 2013 r. do Komisji Wydawniczej dołączyła J. Górską-Sieradzka, a 4 lutego 2015 r. A. Dłużewska-Sobczak²⁸. 1 listopada 2016 r. dr Maria Żemigęła zastąpiła na stanowisku Przewodniczącego Komisji Wydawniczej zmarłą Lucynę Sztompkę²⁹.

21 marca 2014 r. powołano nowy Zarząd TNP Oł w składzie B. Solarski – przewodniczący, M. Sęczkowska – sekretarz, A. łośińska – skarbnik, M. Żydek i H. Wójcik – członkowie Zarządu³⁰.

24 stycznia 2018 r. na Walnym Zgromadzeniu ukonstytuował się nowy Zarząd w składzie: mgr inż. Bolesław Solarski – przewodniczący Oddziału, mgr inż. Stanisław Pawlak – sekretarz, mgr Alicja łośińska – skarbnik, mgr Anna Dłużewska-Sobczak i dr Tomasz Stolarczyk – członkowie Zarządu.

W imieniu członków i sympatyków łęczyckiego Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego, sekretarz Oddziału mgr inż. Stanisław Pawlak wręczył

²³ ATNP Oł, Protokół 1/96, s. 220-221.

²⁴ ATNP Oł, Protokół 4/98, s. 260.

²⁵ ATNP Oł, Protokół 5.02.2010, s. 144.

²⁶ ATNP Oł, Protokół 14.12.2006, s. 23.

²⁷ Do 22 maja 2016 r.

²⁸ ATNP Oł, Protokół 26.01.2011, s. 175.

²⁹ ATNP Oł, Działalność Oddziału TNP w łęczycy w 2016 r., s. 1.

³⁰ ATNP Oł, Protokół 21.03.2014, s. 110.

12 grudnia 2017 r. Uroczystość 40-lecia TNP Oł. Przewodniczący TNP Oł mgr inż. Bolesław Solarski otrzymuje kwiaty od mgr Anny Zarachowicz. Fot. Przemysław Marynowski

biskupowi łowickiemu ks. Andrzejowi Dziubie pismo następującej treści:

11 października 2018 r.

*Towarzystwo Naukowe Płockie
Oddział w Łęczycy*

*Biskup łowicki
Ks. Andrzej Franciszek Dziuba*

Najdostojniejszy Księżu Biskupie, w imieniu członków i sympatyków łęczyckiego oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego pragniemy wyrazić poparcie dla starań o nadanie tytułu Bazyliki Mniejszej Archikolegiacie łęczyckiej w Tumie.

Ta średniowieczna kolegiata z 1161 r. to szczególnie ważne miejsce nie tylko dla Ziemi łęczyckiej ale także całego kraju. Świątynia jest wielkim skarbem, świadkiem ważnych wydarzeń historycznych istotnych dla Kościoła i kształtowania się polskiej państwowości³¹.

24 stycznia 2019 r. na Walnym Zgromadzeniu ukonstytuował się nowy Zarząd Oddziału TNP w Łęczycy: mgr inż. Stanisław Pawlak – przewodniczący Oddziału, mgr Mirosława Żydek – sekretarz, mgr Alicja Łosińska – skarbnik, dr Tomasz Stolarczyk i mgr Anna Dłużewska-Sobczak - członkowie Zarządu.

Władze TNP Oł brały udział w licznych uroczystościach i wydarzeniach kulturalnych w Łęczycy i innych miastach.

³¹ Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2018, Płock 2019, s. 135.

11 października 2018 r. Na zdjęciu od lewej: biskup łowicki ks. Andrzej Franciszek Dziuba oraz sekretarz łęczyckiego Oddziału TNP mgr inż. Stanisław Pawlak wręczający biskupowi łowickiemu ks. Andrzejowi Dziubie w imieniu Zarządu TNP Oł pismo wyrażające poparcie dla starań o nadanie tytułu Bazyliki Mniejszej Archikolegiacie łęczyckiej w Tumie. Fot. Krystyna Pawlak

4. Działalność wydawnicza TNP Oł

Dorobek wydawniczy Oddziału łęczyckiego TNP jest wręcz imponujący. W ciągu 45 lat działalności wydano łącznie 46 pozycji, absolutną większość po 2000 r. Były to m.in.:

- w 1984 r. TNP Oł wspólnie z TMZł wydał książkę prof. Stefana Krzysztofa Kuczyńskiego pt. *Pieczenie*

Zarząd Oddziału TNP w Łęczycy wybrany 24 stycznia 2019 r. Od lewej: mgr Alicja Łosińska – skarbnik, mgr inż. Stanisław Pawlak – przewodniczący, mgr Mirosława Żydek – sekretarz, dr Tomasz Stolarczyk – członek Zarządu, mgr Anna Dłużewska-Sobczak – członek Zarządu
Fot. Krystyna Pawlak

i herby miasta Łęczycy oraz Ziemi łęczyckiej. Recenzentem publikacji był doc. dr Ryszard Rosin³².

- w 1998 r. Oddział wydał pracę Andrzeja Abramowicza i Aleksandra Gięsztora pt. *Kultura średniowiecznej Łęczycy*³³.
- w 2000 r. oddział łęczycy wydał *Przewodnik po Łęczycy i regionie łęczyckim*³⁴. Zespół redakcyjny stanowili: Bolesław Solarski, Maria Sęczkowska, Apolonia Prasnowska.
- 28 czerwca 2001 r. odbyła się uroczysta promocja książki pt. *Łęczycy. Monografia miasta do 1990 r.* pod redakcją R. Rosina, nad którą prace trwały od 1987 r.³⁵ Książka ta w 2002 r. została uznana przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi za najlepszą książkę 2001 r. o Ziemi łódzkiej i otrzymała Złoty Ekslibris. W dniu 24 czerwca 2021 r. zastępca redaktora Bolesław Solarski odebrał nagrodę³⁶.

³² M. Sęczkowska, *Działalność Oddziału TNP w Łęczycy w latach 1977–2017*, „Notatki Płockie” 2018, nr 2, s. 36–38.

³³ Ibidem, s. 37.

³⁴ Ibidem.

³⁵ ATNP OŁ, Protokół 19.06.2001, s. 57; *Łęczycy. Monografia miasta do 1990 r.*, red. R. Rosin, Łęczycy 2001; M. Sęczkowska, op. cit., s. 37.

³⁶ ATNP OŁ, Protokół 16.05.2002., s. 78; M. Sęczkowska,

- 2001 r. TNP OŁ i TMZŁ wydali publikację albumową pt. *Piękno Ziemi łęczyckiej. Album fotograficzny*³⁷. Zespół redakcyjny i autorski tworzyli: Mirosław Pisarkiewicz, Maria Sęczkowska, Apolonia Prasnowska i Bolesław Solarski. Mirosława Żydek i Aleksandra Kacprzak stworzyły oprawę plastyczną publikacji wykorzystując fotografie Przemysława Marynowskiego.
- 23 kwietnia 2003 r. TNP OŁ wydał przy współpracy historyków łódzkich suplement do monografii miasta Łęczycy z 2001 r. pt. *Łęczycy. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta*³⁸. Suplement otrzymał nagrodę rektora Uniwersytetu Łódzkiego jako najlepsza książka naukowa. Część autorów została wyróżniona dyplomami³⁹.
- W I kwartale 2005 r. TNP OŁ wydał ponownie *Przewodnik po Łęczycy i regionie łęczyckim* (II wydanie). Zespół redakcyjny stanowili: Mirosław Pisarkiewicz, Apolonia Prasnowska, Maria Sęczkowska, Bolesław Solarski, Henryk Wójcik. Zespół Autorski:

op. cit., s. 37.

³⁷ Ibidem. Drugie wydanie w 2010 r.

³⁸ *Łęczycy. Dzieje miasta w średniowieczu i w XX wieku. Suplement do monografii miasta*, red. J. Szymczak, Łęczycy-Łódź 2003.

³⁹ ATNP OŁ, Protokół 9.11.2004, s. 150; M. Sęczkowska, op. cit., s. 37.

Promocja opracowania pt. *Pieczęcie i herby miasta Łęczycy oraz Ziemi Łęczyskiej*. Od lewej: mgr Henryk Wójcik, mec. Władysław Zarachowicz, prof. Stefan Kuczyński
Fot. Przemysław Marynowski

Aneta Borecka, Anna Dłużewska-Sobczak, Otylia Kokocińska, Beata Kowalska, Barbara Krawczyk, Jan Szymczak, Aurela Tybura, Krystyna Pawlak, Stanisław Pawlak, Mirosław Pisarkiewicz, Maria Sęczkowska, Bolesław Solarski, Adam Świniuch, Stanisław Wiciński, Henryk Wójcik, Uroczysta promocja odbyła się w dniu 19 maja 2005 r. Recenzje wygłosili prof. T. Poklewski-Koziełł i prof. A. Tomczak oraz wójt Gminy Piątek Krzysztof Lisiecki⁴⁰.

- w lipcu 2006 r. TNP Oł wydał książkę pt. *Z dziejów Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Wielkiego w Łęczycy*⁴¹, której promocja odbyła się we wrześniu tegoż roku⁴².
- w 2008 r. TNP Oł przygotował III wydanie *Przewodnika po Łęczycy i regionie łęczyskim*. Drugą pozycją było opracowanie *Osiemnastowieczny ratusz w Łęczycy* autorstwa H. Jaworowskiego i T. Stolarczyka. Redaktorem był B. Solarski. Promocja książek odbyła się w dniu 3 grudnia 2008 r.⁴³
- w 2009 r. wydano dwie publikacje: *Bohaterowie Bitwy nad Bzurą w naszej pamięci* pod redakcją Tadeusza Poklewskiego-Koziełł oraz *Kopiarz konwentu łęczyskiego Zakonu Kaznodziejów*, opracowany przez T. Stolarczyka⁴⁴.
- w 2011 r. wydano cztery książki. Były to: *Łęczyska*

⁴⁰ ATNP Oł, Protokół 19.05.2005, s. 173-178; *Sprawozdanie... 2005*, Płock 2006, s. 129. M. Sęczkowska, op. cit., s. 37.

⁴¹ *Z dziejów Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Wielkiego w Łęczycy*, Łęczyska 2006.

⁴² ATNP Oł, Protokół 11.07.2006, s. 8-9; M. Sęczkowska, op. cit., s. 37.

⁴³ ATNP Oł, Protokół 3.12.2008, s. 97-102; *Sprawozdanie... 2008*, s. 129-130; *Osiemnastowieczny ratusz w Łęczycy*, Łęczyska 2008.

⁴⁴ ATNP Oł, Protokół 6.06.2009, s. 123-124; 11.09.2009, s. 128-131; 21.10.2009, s. 134-136.

fara. Kościół i parafia św. Andrzeja Apostoła w Łęczycy pod redakcją prof. J. Szymczaka oraz *Wiersze wybrane* autorstwa ks. Andrzeja Szymaniaka oraz Mirosława Pisarkiewicza, *Sylwetki dyrektorów Liceum Ogólnokształcącego w Łęczycy w latach 1906–1940* pióra L. Sztompki⁴⁵, wiersze wybrane autorstwa ks. Andrzeja Szymaniaka i M. Pisarkiewicza.

- w 2011 r. TNP Oł wydał wspólnie z Archikolegiacką Kapitułą Łęczyską w Tumie książkę pt. *850 lat w służbie Bogu i ludziom. Archikolegiata Łęczyska w Tumie*. Kolegium redakcyjne stanowili: ksiądz biskup Andrzej F. Dziuba, księża prałaci – Wiesław Skonieczny, Zdzisław Łuczak, Paweł Olszewski oraz członkowie TNP Maria Sęczkowska, Bolesław Solarski, Lucyna Sztompka.
- w 2012 r. TNP Oł wydał kolejne cztery książki przybliżające dawne losy miasta: *Zapiski, wykopaliska, mapy. Źródła do dziejów Łęczycy*, pod redakcją dr. M. Żemigały oraz mgr L. Sztompki. Projekt okładki wykonała M. Żydek. Jako druga ukazała się *Historia Żydów Łęczyskich na przestrzeni wieków* pod redakcją historyka Uniwersytetu Łódzkiego dr. hab. Tadeusza Grabarczyka. Współwydawcą było Archiwum Państwowe w Płocku Oddział w Łęczycy i Towarzystwo Miłośników Ziemi Łęczyskiej. Zespół redakcyjny stanowili: M. Sęczkowska, J. Górską-Sieradzka i L. Sztompka. Kolejną pozycją, której współwydawcą była Archikolegiacka Kapituła Łęczyska w Tumie, a recenzentem prof. J. Szymczak była *W kręgu średniowiecznego duchowieństwa łęczyskiego* autorstwa Anny Kowalskiej-Pietrzak. Urząd Miasta Łęczyska i Towarzystwo Miłośników Ziemi Łęczyskiej wsparły wydanie *Skrwawiona Bzura* Wiktoryna Grąbczewskiego, której redaktorem była L. Sztompka. Oprawę graficzną zrealizowała Łęczyska plastyczka M. Żydek, autorka okładki i rysunków⁴⁶.
- w 2013 r. wydano książkę pt. *Nekropolie Łęczycy. Piękno ukryte w detalu* pod redakcją L. Sztompki, za którą Oddział otrzymał w 2014 r. Złoty Eklibris Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi w kategorii Najlepsze Wydawnictwa Albumowe Ziemi Łódzkiej⁴⁷.
- w 2014 r. TNP Oł wspólnie z Urzędem Gminy Ozorków i TMZŁ wydało książkę *Gmina Ozorków. Historia i współczesność* pod redakcją L. Sztompki, opracowaną graficznie przez M. Żydek. Konsultan-

⁴⁵ ATNP Oł, nr 4: Protokół 7.10.2011, s. 7-10; Protokół 15.12.2011, s. 12-17.

⁴⁶ ATNP Oł, Protokół 29.02.2012, s. 28-29.

⁴⁷ ATNP Oł, Protokół 14.02.2014, s. 97; *Sprawozdanie... 2013*, s. 135; M. Sęczkowska, op. cit., s. 37.

Na zdjęciu od lewej: Lucyna Sztompka – przewodnicząca Komisji Wydawniczej TNP Oł, ks. Andrzej Szymaniak – poeta, Krystyna Pawlak – wicestarosta powiatu łęczyckiego, Mirosław Pisarkiewicz – pisarz, historyk, regionalista, Ewa Golińska-Pisarkiewicz – malarzka, Bolesław Solarzski – przewodniczący TNP Oł
Fot. Przemysław Marynowski

tem naukowym była dr. M. Żemigąła z Uł. Zespół redakcyjny stanowili: A. Łosińska, M. Sęczkowska, J. Górka-Sieradzka, M. Żydek, S. Pawlak, B. Solarzski, H. Wójcik.

- w 2019 r. wydano książkę pt. *Łęczycy Piastowie. Książęta, Księżne i księżniczki łęczyckie w XII–XIV w.* autorstwa prof. Jana Szymczaka⁴⁸.
- w „Roczniku Towarzystwa Naukowego Płockiego” w 2020 r. ukazał się artykuł Benedykt Polak i jego wyprawa do Mongolii autorstwa Stanisława Pawlaka.
- 18 czerwca 2020 r. pomiędzy Uniwersytetem Łódzkim i TNP Oł podpisano umowę w sprawie wydania książki *Diabeł Boruta w dawnej kulturze polskiej* pod redakcją prof. dr hab. Marii Wichowej, którą wydano w 2021 r. W tymże roku wydana została książka *Ludzie TNP. Słownik biograficzny (1820–2020)*, w której znalazły się biogramy łęczyckich członków TNP opracowane przez dr. T. Stolarczyka i mgr. inż. S. Pawlaka⁴⁹.

⁴⁸ Recenzja autorstwa prof. Zbigniewa Zyglewskiego z UKW w Bydgoszczy zob.: „Notatki Płockie” 2021, nr 1, s. 46-48.

⁴⁹ Stanisław Stefan Pawlak – mgr inż. elektryk, przewodniczący Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego w Łęczycy, członek TNP od 1986 r. Pracował jako technolog w Zakładach Aparatury Elektrycznej EMA-Elester, Zakładzie Wykonawstwa Sieci Elektrycznych w Łodzi jako specjalista techniczny i nauczyciel przedmiotów zawodowych oraz był wicedyrektorem w Zespole Szkół Zawodowych w Łęczycy. Pełnił funkcję radnego Rady Miasta Łęczycy, przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Rady Miasta i przewodniczącego Rady Nadzorczej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Autor publikacji w „Biuletynie informacyjnym Rady i Zarządu Miasta Łęczycy”

- w 2021 r. w „Notatkach Płockich”, zamieszczono artykuł dr. T. Stolarczyka *Napady zbrojne i walki o Łęczycę oraz zniszczenia wojenne miasta w latach 1294–1945*⁵⁰.

5. Działalność popularyzatorska i naukowa Oddziału TNP w Łęczycy

TNP Oł w latach 1977–2022 zorganizował 48 sesji naukowych, w czasie których wygłoszono 151 referatów i 176 odczytów. Referaty lub odczyty przedstawiło 131 prelegentów, przy czym wielu z nich występowało kilkakrotnie. W sesjach, odczytach i spotkaniach brali udział znamienici goście, m.in.: przedstawiciele Zarządu TNP w Płocku, Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, naukowcy z uczelni wyższych i instytutów z Płocka, Łodzi, Warszawy, Torunia, władze samorządowe Łęczycy, po-

(O realizacji budżetu Łęczycy i Samorządu po 10 latach). Współautor publikacji *Suplement do monografii miasta Łęczycy* wydanej przez Oddział Towarzystwa Naukowego Płockiego w Łęczycy pod redakcją J. Szymczaka. Członek zespołu redakcyjnego i autor rozdziału *Dzieje miasta w latach 1991–2000. Życie polityczno-społeczne w latach 1991–2000*. Ponadto brał udział w przygotowaniu sześciu publikacji książkowych o dziejach Łęczycy i jej okolic, a także biogramu Lucyny Sztompki w pracy zbiorowej *Ludzie TNP. Słownik biograficzny (1820–2020)*. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Brązowym Medalem „Za zasługi dla obronności kraju” oraz odznaką honorową „Zasłużony dla kultury polskiej”.

⁵⁰ T. Stolarczyk, *Napady zbrojne i walki o Łęczycę oraz zniszczenia wojenne miasta w latach 1294–1945*, „Notatki Płockie” 2021, nr 1, s. 3-11.

wiatu łęczyckiego i gmin powiatów łęczyckiego i zgierskiego. Gościliśmy duchownych, dyrektorów szkół i instytucji kultury – muzeów, bibliotek, domów kultury oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych, przede wszystkim Towarzystwa Miłośników Ziemi Łęczyckiej, Uniwersytetu III Wieku, Stowarzyszenia Króla Kazimierza Wielkiego. W większości odczytów uczestniczyła młodzież z łęczyckich szkół średnich oraz zainteresowani mieszkańcy miasta i powiatu łęczyckiego.

Wybrane sesje, konferencje naukowe i odczyty:

- w dniach 26-27 marca 1979 r. TNP Oł zorganizował swoją pierwszą sesję naukową *Środowisko naturalne i historyczne Łęczycy, jego przemiany i kierunki rozwoju* z udziałem uczonych i praktyków z Warszawy, Łodzi, Płocka i Łęczycy. Inicjatorem sesji i autorem referatu był doc. dr hab. Tadeusz Poklewski-Kozieli z ówczesnego Zakładu Archeologii Polski Środkowej Instytutu Historii i Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk w Łodzi, który mówił o roli wód podziemnych i powierzchniowych w modyfikacji krajobrazu naturalnego Łęczycy. Swoje referaty wygłosili również: prof. Andrzej Nadolski (o wczesnośredniowiecznej Łęczycy i jej zabytkach), dr inż. Jarosław Widawski (o średniowiecznych zabytkach Łęczycy i możliwościach ich rewaloryzacji), dr architektury Henryk Jaworowski (o historycznych wartościach miasta Łęczycy i sugestjach ich rewaloryzacji), mgr Włodzimierz Szafiński (o walorach turystycznych Łęczycy) i dr Tadeusz Kowalczyk (o miejscu Łęczycy na mapie rozwoju województwa płockiego). W 1987 r. TNP Oł wydał drukiem materiały z tej sesji. Uchwałą Zarządu Oddziału z dnia 6 marca 1980 r., wnioski opracowane przez powołaną na Sesji Naukowej Komisję Wnioskową zostały przedstawione Wojewodzie Płockiemu oraz Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, Wojewódzkiej Dyrekcji Rozbudowy Miast i Osiedli Wiejskich, Wojewódzkiej Komisji Planowania w Płocku, Przewodniczącemu Miejskiej Rady Narodowej Łęczycy oraz Naczelnikowi Miasta Łęczycy⁵¹.
- 29 października 1992 r. zmarł W. Zarachowicz, pierwszy Przewodniczący TNP Oł w latach 1977–1991⁵², a 15 listopada 1993 r. odbyła się sesja naukowa poświęcona temu wielkiemu społecznikowi. Wzięli w niej udział i wygłosili referaty: B. Solarzski: *Życie oraz działalność Władysława Zarachowicza*, T. Poklewski-Kozieli: *Władysław Zarachowicz jako mecenas nauki i kultury w Łęczycy*

⁵¹ ATNP Oł, Protokół 3/80, s. 52; *Środowisko naturalne i historyczne Łęczycy, jego przemiany i kierunki rozwoju. Sesja naukowa, Łęczycza, dnia 26 i 27 marca 1979 r.*, Łęczycza 1987.

⁵² T. Stolarczyk, *Zarachowicz Władysław...*, s. 216.

i Wanda Gniazdowska: *Władysław Zarachowicz jako adwokat i członek Zrzeszenia Prawników Polskich*. Referaty te wydano drukiem w 1995 r. staraniem łęczyckiego oddziału TNP⁵³.

- 2 grudnia 1997 r. TNP Oł obchodził uroczyste dwudziestolecie swojego istnienia. Z tej okazji zorganizowano sesję naukową *Kultura średniowiecznej Łęczycy*. Referaty wygłosili: prof. Aleksander Gieysztor: *U podstaw kultury doby romańskiej w Polsce*, prof. Andrzej Abramowicz: *Stare i nowe w kulturze wczesnośredniowiecznej Łęczycy*, doc. Ryszard Rosin *Rola kulturotwórcza Łęczycy do końca XVI w.*, prof. Stefan Krzysztof Kuczyński *Z dziejów kultury i obyczajowości rycerskiej w średniowiecznej Polsce*⁵⁴.
- 8 września 1999 r. TNP Oł wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Łęczycy oraz TMZł zorganizował sesję wspomnieniową w 60. rocznicę bitwy nad Bzurą⁵⁵.
- 12 maja 2000 r. TNP Oł wspólnie z TMZł zorganizował uroczystości poświęcone tysięcznej rocznicy Zjazdu Gnieźnieńskiego połączone z sesją naukową *Tysięczna Rocznica Zjazdu Gnieźnieńskiego: 1000 lat Kościoła w Łęczycy*. Uroczystości rozpoczęły się w Archikolegiacie Tumskiej przy współudziale duchowieństwa na czele z biskupem ordynariuszem łowickim Alojzym Orszulikiem. W kościele tumskim prof. T. Poklewski-Kozieli wygłosił prelekcję poświęconą historii tej świątyni. W czasie sesji swoje referaty wygłosili: prof. Jerzy Strzelczyk *Kościelne i polityczne postanowienia Zjazdu Gnieźnieńskiego*, o. prof. Janusz Zbudniwek *Znaczenie misji i męczeństwa św. Wojciecha w Polsce*, prof. Zygmunt Świechowski *Wczesna architektura polska w rocznicę Zjazdu Gnieźnieńskiego*. Sesji towarzyszyła wystawa zorganizowana w Muzeum w Łęczycy pt. *Tysiąc lat kościoła w Łęczycy* przygotowana specjalnie na tę okazję⁵⁶. Materiały posesyjne zostały ukazane drukiem w 2002 r. pt. *Pokłosie Zjazdu Gnieźnieńskiego. O początkach Kościoła w Łęczycy. XXV-lecie łęczyckiego Oddziału TNP*⁵⁷.
- 15 listopada 2004 r. zorganizowano sesję naukową poświęconą 90. rocznicy wybuchu I wojny światowej i 65. rocznicy wybuchu II wojny światowej. Uczestniczyło w niej 200 osób (głównie młodzież szkolna). Referaty wygłosili wówczas: prof.

⁵³ ATNP Oł, Protokół 1/94, s. 186; *Mec. Władysław Zarachowicz 1913–1992. Materiały z sesji naukowej 15.11.1993 r. w Łęczycy*, Łęczycza 1995.

⁵⁴ ATNP Oł, Protokół 10/97, s. 245-246.

⁵⁵ ATNP Oł, Protokół 12/1999.

⁵⁶ ATNP Oł, Protokół z uroczystości z okazji 1000 lat Kościoła w Łęczycy, 12 maja 2000, s. 3-11.

⁵⁷ M. Sęczkowska, op. cit., s. 37.

Tadeusz Olejnik *Legiony Polskie 1914–1918. Działania militarne i rola polityczna*, prof. Andrzej Tomczak *Bitwa łódzka 1914 – co ją poprzedziło*, prof. Włodzimierz Kozłowski *37 pułk piechoty im. Ziemi łęczyckiej. Powstanie i udział w bitwie nad Bzurą*, dr Przemysław Olstowski *Wieluń – polska Guernica*⁵⁸.

- 26 września 2005 r. TNP Oł zorganizował sesję naukową poświęconą rewolucji 1905–1907. Referaty wygłosili: dr Marian Chudzyński *Walka o język polski i swobody narodowe w okresie rewolucji 1905–1907 w powiecie łęczyckim* oraz mgr Danuta Rychlewska *Rewolucja 1905–1907 w literaturze polskiej*⁵⁹.
- 28 listopada 2007 r. odbyły się obchody 30-lecia TNP Oł. Uroczystości składały się z dwóch części: oficjalnej i sesji naukowej. Przewodniczący B. Solarski odczytał sprawozdanie z 30-lecia działalności łęczyckiego Oddziału, następnie miały miejsce wystąpienia gości z Płocka, Łęczycy, Warszawy, Łodzi i Torunia oraz wręczenie odznaczeń i wyróżnień zasłużonym członkom oraz sympatykom TNP. Prof. Jan Szymczak zaprezentował ponadto książkę *Bibliografia Królewskiego Miasta Łęczycy* autorstwa dr. hab. Tadeusza Grabarczyka z Uniwersytetu Łódzkiego. W trakcie uroczystości nastąpiło także nadanie tytułów Honorowych Obywateli Łęczycy B. Solarskiemu i prof. H. Jaworowskiemu. W sesji naukowej, która była drugą częścią Jubileuszu TNP Oł, zatytułowanej *Przeszłość dla przyszłości* referaty wygłosili: prof. Henryk Jaworowski *Kierunki rewitalizacji obszaru miasta lokacyjnego w Łęczycy*, mgr Marek Kolejwa *Problematyka środowiska kulturowego gm. Łęczycy*, mgr Stanisław Wiciński *Problematyka rewitalizacji pomników historii i spopularyzowanie wartości krajobrazowych gm. Góra Św. Małgorzaty* oraz mgr Janusz Warszawa *Program i projekt rewitalizacji zamku w Besiekierach na tle krajobrazu kulturowego gm. Grabów*. Wszystkie te referaty ukazały się w publikacji posesyjnej *XXX-lecie łęczyckiego Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego. Przeszłość dla przyszłości. Rewitalizacja Zabytków łęczyckiego*⁶⁰.
- 12 listopada 2008 r. TNP Oł zorganizował sesję naukową dla uczczenia 90. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Referaty wygłosili prof. Włodzimierz Kozłowski *U źródeł niepodległości*

i dr Witold Jarno *Okręg Centralny Wojska Polskiego nr IV Łódź ze szczególnym uwzględnieniem Ziemi łęczyckiej 1918–1919*⁶¹.

- 3 czerwca 2009 r. zorganizowano sesję naukową poświęconą 70. rocznicy bitwy nad Bzurą⁶².
- 20 czerwca 2011 r. łęczycki oddział zorganizował sesję naukową pt.: *Historia Żydów łęczyckich na przestrzeni wieków*. Swoje referaty wygłosili wówczas Maria Sęczkowska *Żydzi łęczyccy w XVII w.*, prof. Tadeusz Nowak *Historia Żydów od X do końca XVI w.*, dr Hanka Żerek-Kleszcz *Żydzi łęczyccy w XVIII w.*, dr Jacek Walicki *Życie polityczne Żydów w Łęczycy do 1939 r.*, dr Adam Sitarek *Zagłada Żydów łęczyckich*. Wystawę zorganizowaną przez Muzeum w Łęczycy pt. *Kamienie pamięci* przedstawił dyrektor Muzeum mgr Andrzej Borucki⁶³.
- 25 kwietnia 2012 r. miała miejsce uroczystość jubileuszowa 35-lecia TNP Oł, z tej okazji zorganizowano sesję naukową pt. *Źródła do dziejów Łęczycy w zakresie historii, archeologii i kartografii*. Referaty wygłosili prof. J. Szymczak, prof. T. Poklewski - Koziełł oraz prof. A. Tomczak⁶⁴.
- 11 kwietnia 2014 r. TNP Oł zorganizowało sesję naukową *150. Rocznica Powstania Styczniowego*. Referaty wygłosili wówczas prof. dr hab. Jarosław Kita z UŁ *Powstanie Styczniowe – geneza, uwarunkowania*, prof. dr hab. Tadeusz Poklewski-Koziełł *Mój dziad powstaniec, żołnierz Powstania Styczniowego* oraz mgr Stanisław Wiciński *Powstanie Styczniowe w Łęczycy*⁶⁵.
- 23 kwietnia 2014 r. odbyła się sesja naukowa pt. *Hallerczycy – Walka – Niepodległość – Pamięć*. Swoje referaty wygłosili wówczas mgr Zbigniew Zagajewski, mgr Tomasz Kucharczyk z Muzeum w Łęczycy *Działalność Hallerczyków w pow. łęczyckim*, Bolesław Solarski *Działalność polityczna i wyzwolenicza Kazimierza Solarskiego*, dyrektor Archiwum Państwowego w Płocku dr Tomasz Piekarski *Znaczenie Hallera w odzyskaniu niepodległości w 1918 r.*⁶⁶
- 25 września w 2014 r. sesja naukowa TNP Oł poświęcona została przyrodzie regionu. Jej tytuł brzmiał *Pradolina Warszawsko-Berlińska. Obszar Natura 2000*. Swoje referaty wygłosili wówczas prof. dr hab. Janusz Markowski *Pradolina Warszawsko-Berlińska w krajowym systemie przyrody*,

⁶¹ *Sprawozdanie... 2008*, s. 128.

⁶² ATNP Oł, Protokół 3.06.2009.

⁶³ ATNP Oł, Protokół 20.06.2011, s. 191-193.

⁶⁴ ATNP Oł, Protokół 25.04.2012, s. 33-38.

⁶⁵ ATNP Oł, *Sprawozdanie z działalności O/TNP w Łęczycy w l. 2013-2017, Sprawozdanie... 2013*, s. 133.

⁶⁶ ATNP Oł, Protokół 23.04.2014, s. 115-116; *Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 2014 r.*, s.1.

dr Izabela Zajęc *Flora Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej*, prof. dr hab. Leszek Kucharski *Roślinność łąkowa i torfowiskowa obszaru 2000 PLH 10000G*, mgr Agnieszka Wojciechowska *Interesujące ptaki terenu OSO Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej PLB 100004*, dr Tomasz Janiszewski: *Zmiany w awifaunie Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej w ciągu ostatniego półwiecza*. Sesji towarzyszyło otwarcie wystawy fotografii Grzegorza Sawickiego pt. *Czy znasz dolinę Bzury?* Owocem sesji była książka zawierająca wystąpienia prelegentów, której promocja odbyła się w dniu 16 września 2015 r.⁶⁷

- 5 listopada 2014 r. łęczycki oddział TNP zorganizował sesję naukową pt. *Przed stu laty*. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Andrzej Tomczak *Legioniści Józefa Piłsudskiego na Ziemi łęczyckiej*, dr Tomasz Piekarski *Spółeczeństwo zachodnich guberni Królestwa Polskiego wobec I wojny światowej*⁶⁸.
- 28 maja 2015 r. TNP Oł, TMZł oraz Archiwum Państwowe w Płocku Oddział w Łęczycy (APP Oł) zorganizowały sesję naukową z okazji 60. rocznicy powstania łęczyckich Zakładów Górniczych (ŁZG). Odczyty wygłosili wówczas B. Solarski *Działalność górnicza ŁZG w latach 1955–1992 i jej znaczenie dla miasta i regionu łęczyckiego* oraz Jan Chucki *Produkcja metalowa w latach 1968–1992*. APP Oł zorganizowało przy tej okazji wystawę pt. *ŁZG w zasobie Archiwum w Łęczycy*⁶⁹.
- w listopadzie 2015 r. zorganizowano sesję naukową pt. *Halofity – ginący świadek Ziemi łęczyckiej*. Referaty wygłosili prof. dr hab. Leszek Kucharski *Roślinność sololubna w rejonie Łęczycy – zachodzące w niej zmiany, problemy z jej ochroną* oraz dr Dominika Kopeć *Szata roślinna stonych łąk w Pełczyskach i jej ochrona*⁷⁰.
- 17 marca 2016 r. w TNP Oł odbyło się spotkanie wspomnieniowe, na którym Bolesław Solarski wygłosił referat pt. *Martyrologia ludności polskiej na Kresach Wschodnich RP w latach 1939–1941* a Maria Sęczkowska wystąpiła z tekstem *Historia życia Stanisławy Sosnowiec - na podstawie artykułu w książce Wiesława Adamczyka „Kwiaty polskie na wygnaniu”*. W dalszej części spotkania uczennice Liceum Ogólnokształcącego w Łęczycy

⁶⁷ ATNP Oł, Protokół 25.09.2014, s. 123-124; Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 2014 r., s. 2; Protokół 15.09.2015, s. 143-146.

⁶⁸ ATNP Oł, Sprawozdanie z działalności O/TNP w Łęczycy w I. 2013-2017; Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 2014 r., s. 2.

⁶⁹ ATNP Oł, Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 2015 r., s. 1.

⁷⁰ Ibidem, s. 4.

odczytały fragmenty wspomnień polskich dzieci wywiezionych przez NKWD na Sybir, które zostały zamieszczone w książce W. Adamczyka⁷¹.

- 21 września 2017 r. TNP Oł zorganizował w siedzibie Archiwum Państwowego spotkanie wspomnieniowe pt. *Harcerstwo w Łęczycy. Od skauta do harcerza*. Referaty wygłosili wówczas: M. Pisarkiewicz *Powiew ruchu skautowego i harcerstwa w Łęczycy*, B. Solarski *Konspiracyjna działalność łęczyckich harcerzy*, Bolesław Majewski *Związek Harcerstwa Polskiego po 1945 r.*⁷²
- 12 grudnia 2017 r. odbyła się uroczystość 40-lecia TNP Oł z udziałem członków łęczyckiego Oddziału i przedstawicieli władz samorządowych i jednostek kulturalno-oświatowych. Zasłużeni członkowie otrzymali dyplomy TNP. Jubileusz uświetnił występ uczniów ze szkoły muzycznej w Łęczycy⁷³.
- 20 marca 2018 r. odbył się odczyt dr Tomasza Stolarczyka: *Prasa łęczycka w XX-leciu międzywojennym*. Wśród wielu czasopism, które m. in. były wydawane w okresie międzywojennym, znalazły się „Słowo łęczyckie” i „Ziemia łęczycka”.
- 17 maja 2018 r. Towarzystwo Naukowe Płockie Oddział w Łęczycy oraz Archiwum Państwowe w Płocku Oddział w Łęczycy zorganizowały prelekcję o Ksawerym Pruszyńskim żołnierzu i publicyście (1907–1950). Podczas spotkania wygłoszono następujące odczyty: mgr inż. Bolesław Solarski *Ksawery Pruszyński Żołnierz i publicysta*, mgr inż. Bolesław Solarski *Ksiądz Ułas*, mgr inż. Stanisław Pawlak *Trębacz z Samarkandy*, dr Tomasz Stolarczyk *Karabela z Mescheolu*.
- 15 listopada 2018 r. odczyt prof. dr hab. Anny Kowalskiej-Pietrzak pt. *Duchowieństwo Kapituły Łęczyckiej w średniowieczu*.
- 26 września 2018 r. Towarzystwo Naukowe Płockie Oddział w Łęczycy oraz Archiwum Państwowe w Płocku Oddział w Łęczycy zorganizowały sesję poświęconą 100-leciu odzyskania przez Polskę niepodległości, w czasie której wystąpił prof. dr hab. Jacek Pietrzak z odczytem pt. *Odzyskanie Niepodległości Polski w 1918 r.* oraz mgr Barbara Solarzka z odczytem Bolesława Solarzkiego pt. *Łęczycza w 1918 r.*
- 27 lutego 2019 r. odczyt mgr Tomasza Kucharczyka pt. *Mogily i kwatery pierwszej wojny światowej w powiecie łęczyckim*.

⁷¹ ATNP Oł, Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 2016 r.

⁷² ATNP Oł, Sprawozdanie 2013-2017; *Sprawozdanie... 2017*, s. 94.

⁷³ ATNP Oł, Protokół 12.12.2017, s. 195-197; *Sprawozdanie... 2017*, s. 94.

28 kwietnia 2011 r. członkowie TNP OŁ mgr inż. Stanisław Pawlak, mgr Lucyna Sztompka oraz dr Tomasz Stolarczyk zostali uhonorowani Srebrnymi Krzyżami Zasługi przez Wojewodę łódzką Helenę Pietraszkiewicz
Fot. Przemysław Marynowski

- 21 marca 2019 r. w siedzibie łęczyckiego Oddziału Archiwum Państwowego w Płocku miał miejsce odczyt dr T. Stolarczyka pt. *Zamek w Łęczycy* oraz prezentacja multimedialna mgr inż. S. Pawlaka pt. *Trzej Królowie na zamku w Łęczycy*.
- 11 kwietnia 2019 r. odbył się odczyt mgr. Tomasa Kucharczyka pt. *Historia łęczyckiej pocztówki*.
- 29 października 2019 r. sesja pt. *Profesorowie zasłużeni dla Łęczycy*. Referaty wygłosili: dr Adrianna Szczerba *Andrzej Abramowicz i jego związki z Łęczycą*, dr Tomasz Stolarczyk *Henryk Jaworowski (1931–2009) wybitny łódzki architekt i uczyony, przyjaciel Łęczycy*, mgr inż. Bolesław Solarski *Prof. dr hab. Tadeusz Poklewsko-Kozieł*.
- 18 października 2019 r. z inicjatywy prof. dr hab. Marii Wichowej – członka łódzkiego Towarzystwa Naukowego, odbyła się konferencja łódzkiego Towarzystwa Naukowego i Płockiego Towarzystwa Naukowego OŁ oraz Towarzystwa Miłośników Ziemi Łęczyckiej i Muzeum w Łęczycy *Diabeł Boruta w dawnej kulturze polskiej*. Referaty wygłosili: prof. Andrzej Wicher, prof. Maria Wichowa, prof. Tadeusz Nowak, prof. Małgorzata Domadalska, dr Tomasz Stolarczyk, dr Anita Filipczak.
- 27 stycznia 2020 r. w siedzibie łęczyckiego Oddziału Archiwum Państwowego w Płocku miał miejsce odczyt zorganizowany przez TNP OŁ prof. dra hab. Ryszarda Grygiela: *Kto zamieszkiwał*

rekonstruowany obecnie Gród łęczycki w XII- XIV wieku.

- 4 lutego 2020 r. odczyt prof. dr hab. Jacka Pietrzaka *Sylwetka Józefa Piłsudskiego*.
- 3 marca 2020 r. odczyt dr. T. Stolarczyka: *Władysław Łokietek Król Zjednoczonego Królestwa Polskiego*.
- 20 września 2021 r. odbył się odczyt prof. dr hab. Marii Wichowej *Rozum i wiara w warsztacie naukowym księdza Benedykta Chmielowskiego, twórcy dzieła „Nowe Ateny” – pierwszej polskiej encyklopedii*⁷⁴.

6. Odznaczenia członków Oddziału

Osiągnięcia naukowe oraz wydawnicze łęczyckiego Oddziału TNP byłyby niemożliwe bez pełnego zaangażowania jego członków i sympatyków na czele z przewodniczącymi, którymi byli: W. Zarachowicz (1977–1991), B. Solarski (1991–2018) oraz S. Pawlak (od roku 2018).

Za swoją działalność społeczną i kulturalną członkowie Oddziału otrzymali wiele odznaczeń

⁷⁴ Pełne zestawienie sesji naukowych oraz odczytów, odbytych w latach 1977–2012 znajduje się w tabeli 3 oraz tabeli 4 w książce *Zapiski, wykopaliska, mapy. Źródła do dziejów Łęczycy. XXXV-lecie Łęczyckiego Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego*, pod red. M. Żemigaty, Łęczycza 2012.

Sekretarz oddziału mgr inż. Stanisław Pawlak i członek Zarządu dr Tomasz Stolarczyk w dniu 7 marca 2018 r. zostali uhonorowani Złotymi Krzyżami Zasługi. Państwowe odznaczenia nadane przez Prezydenta RP zostały wręczone przez Wojewodę łódzkiego Zbigniewa Rau. Uroczystość odbyła się w łódzkim Urzędzie Wojewódzkim.

państwowych, resortowych, dyplomów i honorowych tytułów:

- Honorowymi Obywatelami Miasta Łęczycy zostali: prof. dr. hab. T. Poklewski-Koziół, prof. dr. hab. H. Jaworowski, mgr inż. B. Solarski, doc. dr R. Rosin, ks. Z. Łuczak.
- Krzyże Oficerskie Orderu Odrodzenia Polski otrzymali: T. Poklewski-Koziół, B. Solarski.
- Złotymi Krzyżami Zasługi odznaczono dr M. Żemigalę, W. Puget-Paździór, M. Pisarkiewiczą, S. Pawlaką, T. Stolarczyka, A. Łosińską, M. Żydek, L. Sztompkę, ks. Kazimierza Gorszwę.
- Srebrne Krzyże Zasługi: otrzymali: dr M. Żemigalę, dr T. Stolarczyk, L. Sztompka, J. Górską-Sieradzką, S. Pawlak, A. Łosińska.
- Odznaki Zasłużony dla Kultury Polskiej przyznano: S. Cisakowi, P. Marynowskiemu, S. Pawlakowi, M. Pisarkiewiczowi, A. Prasnowskiej, M. Sęczkowskiej, A. Dłużewskiej-Sobczak, B. Solarskiemu, S. Wicińskiemu, H. Wójcikowi i M. Żydek.
- Dyplom Marszałka Województwa Mazowieckiego otrzymali: B. Solarski i H. Wójcik.
- Listy gratulacyjne od Marszałka Województwa Mazowieckiego otrzymali B. Solarski i H. Wójcik.
- List gratulacyjny Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego otrzymała L. Sztompka.
- Statuetki „Przyjaciel Łęczycy” przyznano L. Sztompce i M. Żydek.
- Medal Komisji Edukacji Narodowej otrzymał T. Poklewski-Koziół⁷⁵.

Łęczycy Oddział Towarzystwa Naukowego Płockiego liczy obecnie 19 członków, którzy poświęcają swój wolny czas i wykonują pracę na rzecz miasta Łęczycy i powiatu łęczyckiego oraz Zgierza i powiatu zgierskiego. W oparciu o potencjał swoich członków Oddział podejmuje badania naukowe, prowadzi działania edukacyjno-wychowawcze oraz działalność wydawniczą. Działacze TNP OŁ popularyzują naukę oraz wiedzę o regionie wśród młodzieży i pasjonatów. Koniecznym wydaje się zatem doskonalenie form współpracy z uczelniami, ze strukturami samorządowymi, aby wykorzystać energię oraz zapał naukowców i regionalistów, członków towarzystw naukowych w celu udostępniania ich osiągnięć jak najszerszym kręgom społecznym. TNP OŁ godnie i efektywnie wypełnia zadania wynikające ze statutu TNP, dbając o opisanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego Łęczycy i ziemi łęczyckiej.

⁷⁵ Ibidem, s. 38.

**Lista Członków Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy
według stanu na dzień 5.09.2022 r.**

Lp.	Nazwisko i imię	Stopień lub tytuł naukowy	Rok przyjęcia do TNP
1.	Dłużewska-Sobczak Anna członek zarządu oddziału	mgr fil. polskiej	2000
2.	Górska-Sieradzka Jolanta	mgr, archiwistka	2010
3.	Konieczny Józef	mgr inż. mechanik	2000
4.	Kupisz Anna	mgr rachunkowości	2002
5.	Kwiatkowski Krzysztof	mgr historii	1994
6.	Łosińska Alicja skarbnik oddziału	mgr historii	1977
7.	Nowakowska Jadwiga	pracownik adm.	1991
8.	Pawlak Stanisław przewodniczący TNP OŁ	mgr inż. elektryk	1986
9.	Pisarkiewicz Mirosław	mgr historii	1990
10.	Sęczkowska Maria	mgr fil. polskiej	1994
11.	Skonieczny Wiesław	prałatura, mgr teologii	1999
12.	Solarski Bolesław	mgr inż. górnik	1977
13.	Stolarczyk Tomasz członek zarządu oddziału	dr nauk humanistycznych	2004
14.	Szymaniak Andrzej	ks. mgr teologii	2005
15.	Wiciński Stanisław	mgr matematyki	2004
16.	Jagiełło Mirosław	ks. dr teologii	1999
17.	Zdziarski Wojciech	mgr inż. geodeta	2000
18.	Żemigala Maria	dr archeologii	1977
19.	Żydek Mirosława sekretarz oddziału	mgr wychowania plastycznego	1995

Bibliografia

Źródła archiwalne

- Archiwum Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy
- Księgi Protokołów Posiedzeń Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego w Łęczycy:
 - nr 1 (8.12.1977 – 11.05.2000),
 - nr 2 (12.05.2000 – 31.01.2006),
 - nr 3 (10.05.2006 – 27.09.2011),
 - nr 4 (28.09.2011 – 25.01.2018).
- List dyrektora Archiwum Państwowego w Płocku z dnia 22 lipca 2016 r.
- Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 2014 r.
- Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 2015 r.
- Sprawozdanie z działalności TNP w Łęczycy w 2016 r.
- Sprawozdanie z działalności O/TNP w Łęczycy w latach 2013–2017.

Źródła drukowane

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2005, Płock 2006.
Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2008, Płock 2009.
Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2013, Płock 2014.
Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2017, Płock 2018.
Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2018, Płock 2019.
Statut (tekst jednolity), <http://www.tnp.org.pl/Statut2019.pdf> [dostęp: 05.10.2021].

Opracowania

Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018.
M. Sęczkowska, *Działalność Oddziału TNP w Łęczycy w latach 1977–2017*, „Notatki Płockie” 2018, nr 2, s. 36-38.
T. Stolarczyk, *Zarachowicz Władysław (1913–1992)*, [w:] *Ludzie TNP. Słownik biograficzny (1820–2020)*, red. M. Kamińska, Płock 2019, s. 213-216.

45 YEARS OF THE PŁOCK SCIENTIFIC SOCIETY ŁĘCZYCA DEPARTMENT (1977–2022)

Summary

The aim of this article is to present the 45-year history of activity the Płock Scientific Society department in Łęczycza. The basic source of knowledge about the history of the TNP Oł are the minutes of the meetings located in the Archives of TNP Oł and handwritten reports on the activities of the department in 2014–2021 as well as printed reports on activities in specific years.

Keywords: Scientific Society of Płock Łęczycza department, history, 1977–2022